

SAVAŞIN GELECEĞİ VE SAVAŞ SORUNUNA ÇÖZÜMLER

- I. BU DERSTE ÖĞRENDİĞİMİZ OLAYLARLA SAVAŞIN NEDENLERİNİ AÇIKLAYAN KURAMLARIN TEST EDİLMESİ
- A. Tarihsel olaylarla test edildiğinde, hangi kuramlar bu testten başarıyla çıkıyor? Kuramları test etmek için, onların, zaman ve mekandan bağımsız bir şekilde, olayla ilgili nasıl tahminler yürüttüğünü değerlendirmeliyiz. Bu derste işlediğimiz olaylara geri dönüp baktığımızda, olay çalışması yönetiminin savaşın nedenlerini açıklamaya yardımcı olduğunu düşünüyor musunuz?
- B. Sizce alet takımımıza eklememiz gereken başka kuramlar da var mı?
- II. SAVAŞIN GELECEĞİ: KAYSEN BİLMECESİ
- A. Günümüzde durum: Dünya hala savaşlarla yanıyor. Şu an devam eden 20-40 civarındaki savaş, her sene birkaç yüzbin insanın ölümüne neden olan iç savaş karakterindedir.
- B. Yakın gelecek:
20. Yüzyılda savaşlara neden olan bazı durumlar ortadan kalktı.
 - Nükleer devrimle birlikte, konvansiyonel ordular tarafından saldırıya uğrama ve işgal edilme korkusu büyük ölçüde ortadan kalktı.
 - Militarizm önemli ölçüde dünyadan yok oldu (iki istisna dışında: Pakistan ve yakın gelecekte Çin)
 - Sanayi devletlerinde, tarihsel mitler yaratma geleneği zayıflasa da tamamen yok olmadı (Ortadoğu'da devam etmektedir. Ayrıca El Kaide gibi radikal gruplarda gözlemlenebilir)
 - Demokrasi ve onunla birlikte demokratik barış, yayıldı. Demokrasi eksikliğinden doğan savaşlar yok olmaya yüz tuttu.
 - Batı Avrupa derin bir barış içinde – 1945 öncesi durumla karşılaştırıldığında muhteşem bir değişim. Barış çalışmalarıyla ilgilenenler, Avrupa'da bu barışın nasıl kurulduğunu ve bu modelin başka yerlerde nasıl tekrarlanabileceğini araştırmalıdır.
 - Birçok listede yer alan yakın gelecekteki devletlerarası olası savaşlar şunlar:
 - ABD'nin Afganistan (2001-) ve Irak (2003-)'ta yaptığı gibi, kitle imha silahlarının yaygınlaşmasını engellemek için özellikle 'Şeytani İttifak' devletlerine (Kuzey Kore ve İran), ve Pakistan gibi ülkelerdeki El Kaide ve müttefikleriyle yapabileceği savaşlar. Bu savaşlarla, ABD Kitle İmha Silahları'na (KİS) sahip yeni ülkelerin oluşmasını ve ABD ve müttefiklerinin üzerine saldırmasını engellemeye çalışabilir.
Bu bağlamda ortaya çıkabilecek yeni gelişmeler:
 - Terörist grupların KİS edinme istekleri. 1990'dan önce terör çalışanların en temel önermelerinden birisi 'terörizmin çok sayıda ölü değil çok sayıda seyirci' istediğiydi. Şimdi görülüyor ki Aum Shinrikyo ve El Kaide birçok insanın ölümünü de istiyor. El Kaide söz konusu olduğunda yapabileceklerinin sınırının olmadığı açık – yapabilseler Batı'yı yok ederlerdi. Milenyumcu dini düşünüşün yaygınlaşmasıyla,

- dini sebeplerle dünyanın sonunu getirmeye çalışacak gruplar da ortaya çıkabilir.
- ii. KİS'i edinme ve kullanma yetisine sahip teröristler ortaya çıkabilir. 11 Eylül'den önce, toplu katliam yapabilecek kadar çıldırmış olan teröristlerin, bu katliamı yapabilecek yetiye de sahip olacak kadar çıldırmış olması gerektiği farzedilirdi. Ancak 11 Eylül gösterdi ki teröristler KİS edinmeye ve kullanmayı öğrenmeye eğilimli olabilirler. Onlar bir zamanlar imkansız olarak görülen bir hiççilik ve yeteneğe sahiptiler.
 - iii. KİS maliyetinin ciddi ölçüde düşmesi. KİS yapmak bir zamanlar olduğundan daha ucuz.
 - iv. 1991'den beri Batı dünyası büyük bir tembellik göstererek yıkılan SSCB ülkelerindeki KİS'i ve dünyanın dört bir tarafındaki KİS reaktörlerini koruyamadılar. Bu garip başarısızlık teröristlerin KİS edinmesinin önündeki yolu da açtı. Ayrıca, KİS Pakistan'da çalınmaya ve satılmaya karşı iyi korunmuyorlar.
- b. Milliyetçilikten kaynaklanan savaşlar. Milliyetçi duygularla ateşlenen çatışmalar ziyadesiyle tehlikelidir.
- i. Çin-Tayvan savaşının milliyetçi içeriği:
 - Tayvan üzerinde hak iddia eden Çin milliyetçiliğinin yükselmesi
 - ABD'nin bu milliyetçiliği küçümseyerek onu yatıştırmak için çaba göstermemesi
 - Washington'daki Tayvan lobisinin ABD'nin Tayvan'a koşulsuz garantiler vermesi için baskı yapması. Eğer ABD bu garantileri verirse, Tayvan savaşı tetikleyebilecek düşmanca hareketler (örneğin bağımsızlık ilan etmek gibi) içine girebilir. (Bu risk, pervasız bir milliyetçi Chen Shui-bian'ın başkanlığının sona ermesiyle azaldı.)
 - Bazı Amerikan çevrelerindeki Çin ile bir soğuk savaş yaşama talebi
 - ABD'nin savaşın maliyetini kaldıramayacağı yönündeki Çin'in yanlış iyimserliği
 - ii. Rusya, Ukrayna, Kazakistan, Litvanya ve Estonya'daki Rus azınlığı kendi topraklarına katmak için bu ülkelere karşı güç kullanmayı seçebilir. Bu olasılığın başka ve daha geçerli bir çeşidi şöyledir: Rusya, ABD'nin Ukrayna ve Gürcistan'ı NATO saflarına katma çabalarına karşılık olarak bu ülkelerde sivil savaşlar başlatır. Bu savaşların amacı Ukrayna'da Rusların çoğunlukta olduğu bölgeleri ve Gürcistan'da Gürcüler'in çoğunlukta yaşamadığı bölgeleri bu ülkelere koparıp muhtemelen Rusya topraklarına katmaktır. Ayrıca Rusya Kırım'ı da temelde Rus saymaktadır. NATO'nun bir müdahaleye çalışması, birçok ölüme neden olabilir.
 - iii. İsrail-Arap çatışması: Yahudi ve Filistin milliyetçiliğinin karşıtlığından beslenen bu çatışma şu sıralar durulsa da, tekrar patlayabilir.

- c. Din Savaşları: Nefret tohumları eken saldırgan dini görüşler yeniden dünyada boy göstermeye başladı. Yakın zamanlarda din tarafından beslenen çok kanlı iç çatışmalara şahit olduk (1983'ten beri Sudan ve 1991'den beri Cezayir). 1980-88 İran-İrak Savaşı ve 1991-95 Sırp-Hırvat-Boşnak Savaşı da gittikçe artan bir biçimde dini motifler içermekteydi. El Kaide de din eksenli bir terör hareketidir. Bu bağlamda gelecekte nasıl çatışmalar görebiliriz?
- Samuel Huntington'ın korktuğu biçimde, dini medeniyetler arasında bir savaş. En büyük güncel korku: Batı ile İslam dünyası arasında benzer bir savaşın başlaması. El Kaide bunu tetiklemeye çalışıyor. Batı, El Kaide'nin bu isteğini yerine getirmesine yardım edecek kadar aptalca davranabilir mi?
 - İsrail-Arap savaşı. Milliyetçi boyutunun üzerinde, bu çatışmanın da gittikçe artan bir dini boyutu da görülüyor.
 - Ortadoğu'da Sünni-Şii savaşları. Irak şu an bu dinsel ayrım baz alınarak bölündü.
 - Keşmir üzerinde Hindistan-Pakistan savaşı.
- d. Jeopolitik ve güvenlik nedenleriyle başlayan savaşlar
- ABD-Çin arasında bir Soğuk Savaş: Dünya sisteminin en tepesinde yer alan iki devlet yeniden global güç için çatışmaya başlarlar.
 - Çin'in yükselmesinden rahatsızlık duyan Rusya, Hindistan, ve Japonya onu durdurmak için bir savaş başlatabilirler.
- C. Uzak gelecek:
- Kaysen ve 'X Faktörü' karşıtlığı: Savaşın sebepleri gittikçe yok oluyor olabilir. Ama savaşın kendisi yok olmuyor. Neden?
 - KİS teknolojisinin geliştiğini gelecekte de göreceğümüzü? Teknolojinin gelişme biçimi bunun olacağını gösteriyor. Bazılarına göre, biyo-silahlar yavaş bir nükleer devrim içindeler – yani, daha ölümcül hale geliyorlar. Bu silahlara karşı savunma da geliştiriliyor, ama yavaş kalıyor. Yıkım silahları hiçbir engel olmadan geliştireyorlar. Bu gidişin sonu ne olacak?
Politik, sosyal ve ahlaki olarak hazır olmadığımız halde bilim, Kurt Vonnegut'un 'ice nine' elementinin benzeri bir teknoloji mi geliştiriyor? Eğer öyleyse, ya bu 'ice nine' hiççi grupların ve bireylerin ellerine düşerse ve onlar da bunu bir medeniyeti yok etmek için kullanırlarsa? Bizim ice nine'dan korkmamız ve onu engellemeye çalışmamız bitmek bilmeyen önleyici savaşlara yol açar mı?
 - Kaynak savaşları ve çevre ile ilgili savaşlar? Bazı senaryolara göre, küresel ısınma ülkeleri yok ederek yüz milyonlarca insanı evsiz bırakacak. Bu mülteciler gece ayaklarını sürüyerek yataklarına geri dönecekler mi? Yoksa tazminat veya intikam için güç kullanacaklar mı?

III. SAVAŞ SORUNUNA BAZI ÇÖZÜMLER

- A. Amerikan egemenliği, *Pax Americana* – ABD savaşları engellemek ve durdurmak, demokrasiyi ve demokratik barışı yaymak ve KİS yayılmasını engellemek için dünyanın polisliğine soyunur mu?
- İşe yarar mı? ABD, engellemeye çalıştığı savaşlardan daha fazla savaş çıkarmaz mı?

- a. ABD'nin gerekli gücü var mı? Bazıları ABD'nin dünya egemenliğinin sürdürülemez olduğunu iddia ediyor.
 - b. ABD gerekli bilgiye sahip mi? Bazılarına göre, ABD çözeceği sorunlardan daha fazlasını kendi iradesini dünya üzerine empoze etmeye çalışarak yaratacaktır. Bu, diğerleriyle olumsuz ilişkinin sarmal hale gelmesine yol açar. ABD'nin güç kullanma tehdidi, diğerlerini caydırmak yerine, onların KİS edinmeye çalışmasına yol açar. (Bazıları bunun Kuzey Kore ve İran ile yaşandığını iddia ediyor)
2. Böyle bir polislik görevi ABD'nin çıkarlarına hizmet eder mi? Bazıları uzaktaki savaşların ABD'ye ciddi bir zarar veremeyeğini iddia eder. Diğerleri de savaşların yeni devletleri de kendi girdabına çekebileceğini; ve devletlere KİS edinme nedeni vereceğini söylerler. Bu da KİS'in yayılmasına neden olur. Sonuç olarak, ABD barışı empoze ederek çıkarlarına hizmet eder.
 3. ABD gerçekten gelecekte bu rolü oynamak isteyecek midir?
 4. ABD'nin Füze Kalkanı Projesi bir savaş çıkarır mı yoksa barışı getirir mi? Bu proje, ABD egemenliğini savunan çevrelerin savaşı engellemeye yönelik fikriydi. Proje, savaşın bir çözümü olabilir mi? ('Serseri devletleri savaş başlatmaktan veya nükleer silah edinmekten caydıracaktır') Yoksa proje başlı başına bir savaş nedeni midir? ('Proje, Çin-ABD veya Rusya-ABD arasında silahlanma yarışını, bir soğuk savaş hatta sıcak savaş tetikleyecektir.')
- B. Bir dünya devleti? Geçmişten gelen bir çözüm. Destekler misiniz?
- C. Ortak güvenlik? Diğer bir popüler çözüm. İşe yarar mı? 1919'da kurulan Milletler Cemiyeti'nde işe yaramadığını aklımızdan çıkarmayalım.
- D. Silahsızlanma? Ciddi eksiklikleri olan popüler bir çözüm (Bunun hakkında konuşmuştuk. Silahlar ve savaş üzerindeki önceki derslere bakınız)
- E. Silahlanmanın kontrolü – özellikle KİS yayılmasının kontrolü? Bu, yayılmayı engellemek için yapılan savaşları da engeller mi? Dünya, şu anda KİS sahibi devletlerin bu silahlar üzerindeki tekeli kabul eder mi? Ederse, nasıl?
- F. Ulusların algılarını düzenlemek?
1. Gayri resmi diplomasi: Yönetici seçkinler arasında birbirleri hakkında sahip oldukları olumsuz mitleri iyileştirmek için toplantılar düzenlenmesi?
 2. Tarihle ilgili mit yaratma süreçlerini gözlemleyen ve engellemeye çalışan, özellikle düşmanlığı besleyenleri engellemeye çalışan, bir uluslararası örgüt? Eckert Enstitüsü'nin bir benzerinin küresel anlamda kurulması? Birçok düşmanlık, tarihsel mitler yüzünden, özellikle de mağdurluğu besleyen mitler yüzünden, oluşuyor. Bu mitleri engelleyerek, düşmanlığı da engelleyebilir miyiz?
 3. Diğer savaşçı fikirleri, bu fikirleri yayanları da 'ifşa edip utandırmak' amacıyla gözlemleyecek kurumlar oluşturabilir miyiz? Örneğin, bu kurumlar, saldırganlık kültürü, 'savaş eğlencidir' inancı, diğerlerinin hareketlerini abartmak gibi düşüncelerle mücadele eder. Saldırgan devlet ve hareketleri açık ederek, diğerlerini onları yatıştırmaları için uyarırlar. Bu çok çılgınca bir fikir mi?
 - Bu fikir şunu da içerir: Bu kurumlar, insan ilişkilerinde grup dinamiklerinin yıkıcılığını göstererek, grupların sadece kendilerini düşünerek davranmalarını engellemeye çalışır. İnsanlar grup dinamiklerini anlarsa, daha az yanlış yapabilirler. Problemi

anlamak grup dışındakileri de düşünen çözümler üretmeye yol açabilir.

4. Savaşçı dinsel fikirlerle mücadele edilebilir mi? Çağlar boyunca birçokları Tanrı'ya olan inancı, insanları diğerlerine karşı nefretle doldurmak ve onların üzerine şiddetle gitmelerini sağlamak için kullandı. Bu davranış birçoklarına göre Tanrı'ya hakarettir ve günahdır. Bu düşünceyi, dini gruplar arasında yayabilir miyiz? Bir öneri: Tanrı'nın adını nefreti yaymak için kullananları ifşa eden bir organizasyon kurulması. Diğer bir öneri: Dini kurumları, geçmişte yapılan hataların itiraf edildiği, mağdurlara bu suçlar yüzünden özür bildiren, ve kurbanların anıldığı dini ritüeller düzenleyen organizasyonlar kurmaları için ikna etmek.
 - Dinler, Tanrı'ya ulaşmanın yegane yolunun kendileri olduğu yönündeki düşüncelerinden vazgeçerler mi? (Bu düşünce için, din ile savaş ilişkisinin İncil ve Kuran'dan örneklerle anlatıldığı derse bakınız). Bu düşünce tarzı, inananların diğerlerine nefretle bakmasına hatta kendilerini onlardan üstün görmelerine yol açarak büyük trajediler doğurmuştur. Bunlar dini gruplar arasında ve inançlı olmayanlara yönelik ciddi çatışmalara yol açmıştır. Önümüzdeki sahne şudur: Tanrı adına insanlar birbirini öldürmektedir. İnsanlığın şımarıklığının bir anıtı ve insanlık tarihindeki kara bir leke olan birçok savaş böyle başlamıştır. Ayrıca bu yaklaşım dinlere hakaret etmekle kalmayıp, dinle alay edilmesine de yol açmıştır (11 Eylül saldırılarından sonra New York'ta şöyle bir grafiti belirmişti: 'Sevgili Tanrı: Bizi sana inananlardan koru!'). Bu durum, dini yeni bir şekilde yorumlamayı gerektiriyor mu?
- G. Küresel değerlerin oluşturulması? Geçmişte çocuk kurban etmenin, köleliğin ve düellonun yapıldığı gibi, belki de dini kurumların etkisiyle, savaş meşru olmaktan çıkarılabilir mi? Daha iyi insanlar olmayı öğrenebilir miyiz?
- H. Kendi kendinizi sürekli sorgulayın! Cevabın bir parçası siz olabilirsiniz!